

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי כ"ו תשרי תשפ"ד | דף היומי בבלי: קידושין גט.

דף היומי בהלכה: קס"ח ח' - ט'.

מוסר: אהבת חסד - 'והנה כשנבוא' עד 'ואף הקב"ה משתבח'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הקנאה "ומי שנוהר שלא יקנא" עד סוף שער הזריזות

אחינו כל בית ישראל הנחונים בצרה ובשביה המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה

**כן אמר הקב"ה לישראל, אם ראיתם בית הקברות,
דע שהגאולה קרובה. הבה נעצור ונסתפק בזה**

הגה"ה רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א, בדברי חיזוק ואמונה לרגל המצב הביטחוני בימים אלו

מיהו אשם בדבר, הימין שבשמאל או השמאל שבימין, נרגיש שכולנו בספינה אחת, עתה אמר הקב"ה לישראל, 'אם ראיתם שהצרות מכסות אתכם, באותה שעה אתם נגאלים'.

למדתי בספר 'מנחת יהודה' להרה"ק מסטיטש'ין זי"ע, הוא היה טוען לפני השי"ת בדרשת הושענא רבה: רבונו של עולם על מי אתה מחכה, אם על דור שכולו זכאי, אין לך מה לחכות, שהרי בדורות שלפנינו שהיו בהם צדיקים קדושים וטהורים לא הצליחו לעשות את דורם לדור שכולו זכאי, ואם אתה מחכה לדור שכולו חייב, גם אין לך מה לחכות, כי תמיד בכל דור ישארו כמה אלפי משוגעים שירדפו אחרך במסירות נפש, גם כשזרויה בין מכעיסיה, חבוקה ודבוקה בך.

הרי גם אחרי אושוויץ לא נהיה דור שכולו חייב, כי אנו עם קשה עורף לשני הצדדים, ואם תעמיד 'מלך שקשה כהמן' כמו שכתוב בגמ' מגילה, הרי את זה כבר ניסית ועשית כך בשנות הזעם, אותו רשע היה יותר קשה מהמן, וא"כ בדקת וניסית ולא היתה הישועה.

הגאון מפוניבז' זי"ע דרש ברבים לאחר שנות הזעם, בשנת תש"ח, מדברי המדרש 'שוחר טוב' על תהילים פרק כ' 'יענך ה' ביום צרה' על דרך משל: 'לאב ובן שהיו מהלכין בדרך ונתיגע הבן, אמר לאביו, והיכן היא המדינה. אמר לו, בני, סימן זה יאה בידיך, אם ראית בית הקברות לפניך דע כי המדינה קרובה לך.

כך אמר הקב"ה לישראל, אם ראיתם שהצרות מכסות אתכם באותה שעה אתם נגאלים, שנאמר, 'יענך ה' ביום צרה'. הסימן שהגענו לגאולה, הוא שמצאנו בית קברות...

מה נאמר ומה נדבר והרי אתמול הכריזו לכל עדת ישראל מיהו הרוצה לבא לעזור לקבור את ההרוגים, כי צריכים הרבה עזרה בחסד של אמת, ה' ישמרנו. הרי הר שלם יכולים למלאות רק מההרוגים בימים האלה בלבד, צריך לקדש חלקות חדשות בבתי החיים בעבורם.

כן אמר הקב"ה לישראל, אם ראיתם בית הקברות, דע שהגאולה קרובה. הבה נעצור ונסתפק בזה, לא נצטרך עוד אפילו קבר אחד ח"ו, נעזוב את כל ההבלים של ועדת חקירה ממלכתית

על כל פנים עתה בימים האלה אנו צריכים להיות מוכנים ועומדים, יתכן מאד שבאים לפנינו זמנים גדולים ומאירים, הרבה יותר טוב מכל מה שאנו חולמים. אכ"ר.

ואם כן לא נשאר לך אלא לקיים מקרא שכתוב 'לא למענך אני עושה כי אם למעני למעני אעשה'. וזאת שאנו צועקים ביום זה 'הושע נא למענך אלקינו הושע נא'.

העדכונים החדשתיים הם כמו לשתות מים מלוחים כשאתם צמאים, זה רק מגביר את הצורך הנואש ביציבות

המלווה והמאמן הרב אהרן זילבר בנקודות של "עשה ולא תעשה" שאולי יעזרו להתפקס קצת על עצמכם והילדים שלכם ולעבור בס"ד נכון יותר את התקופה

שקיבלתם. הרצון הזה נובע מצורך בסיסי בשיתוף, אנחנו יצורים שיתופיים, כל דבר שגורם לנו חוויה בנפש, אנחנו רוצים לשתף. אבל בזה, הפכנו למשת"פים של האויב. זה בדיוק מה שהוא רוצה, היעד האמיתי של האויב, הוא לא כמות ההרוגים, אלא כמות הכאוס, הפחד, משמעות המילה 'טרור' היא השלטת פחד. ברגע שאנחנו משתפים מידע שאינו חיוני, הפכנו להיות משת"פים של האויב, במלוא מובן של המילה.

ה. יש לנו נטיה להרגיש ממש גרוע ועצובים, לאנשים מצפוניים, זה חלק מהערכים שלהם, כי אם אני לא אהיה עצוב, סימן שלא אכפת לי מהאחים שלי, אם אני לא כל היום סביב זה, סימן שאני רע ואטום לב. לא נכון! יש דרך נכונה לכאוב את הכאב, כמו שנראה בהמשך, להיות עסוקים סביב החדשות והעדכונים, או סתם שקועים בחידלון - לא עוזר לאף אחד בכלום, ולא הופך אתכם לאנשים טובים יותר.

אז מה כן?

דבר ראשון זה להבין, אנחנו לא עומדים מהצד ומסתכלים על המלחמה כולנו עכשיו נפגעי מלחמה זה לא רק האנשים שנהרגו, או נפצעו או נפלו בשבי או נמצאים בטווח הטילים. אנחנו כולנו המטרה של האויב, המטרה שלו זה לפגוע בנו רגשית נפשית ומנטלית לנסות לשבור את רוחנו, ולגרום נזקים לטווח הארוך ולכן, כמו שמוטל על כל אחד שנמצא במצב סכנה מול האויב לעשות הכל כדי להציל את עצמו ואת ילדיו, למרות שמימינו ומשמאלו מוטלים הרוגים. אם הוא יבוא ויגיד לעצמו, איך אני יכול לחיות עכשיו כשכולם הרוגים, הוא טועה.

כמו שכל פצוע, שנמצא בבית החולים, מוטל עליו עכשיו להתרכז כדי להבריא ולחיות, כך גם אנחנו. דבר ראשון, להביא לעצמכם, ולמשפחה שלכם יציבות בריאות נפשית ושמחה (כן!) אלו אינם מותרות בשלב זה, זה צורך חיוני ובסיסי שימנע הרבה מאד בעיות וצרות וטיפולים בהמשך החיים.

איך נעשה את זה?

א. נשמור על סדר יום יציב ובריא ככל שניתן, לא להפוך את

אקדים ואומר, אני לא פסיכולוג מוסמך לא פוסק הלכה מוסמך, וגם לא איש שמוסמך לומר מה ההשקפה הנכונה בעת הזו.

אנחנו נמצאים בעיצומו של אירוע קשה מאד, שאף אחד לא יודע עדיין לאן זה יתגלגל. יש שיקראו לזה ה-11 בספטמבר של ישראל, יש כל מיני הגדרות. מה שברור, שאנשים מאד מבולבלים ומסתובבים סביב עצמם ואולי מה שאכתוב כאן, כמה נקודות של "עשה ולא תעשה" שאולי יעזרו לכם להתפקס קצת על עצמכם והילדים שלכם, ולעבור נכון יותר את התקופה.

בואו נתחיל עם מה לא לעשות:

א. יש צורך חזק מאד לאנשים להתעדכן בכל עדכון חדשות, במידע, זה נובע מצימאון לתחושת בטחון ויציבות. זה לא עוזר, העדכונים הם כמו לשתות מים מלוחים כשאתם צמאים, זה רק מגביר את הצורך הנואש ביציבות. יציבות מגיעה בדרכים אחרות, כמו שנראה הלאה.

ב. צורך חזק נוסף זה לספק הסברים, איך ומדוע זה קרה? מתקפת סייבר? בוגדים מתוך המערכת? תחושת כוחי ועוצם ידי? גם כאן התשובות לא עושות שום טוב לנפש האדם. התשובה האמיתית כתובה בפרשת האזינו "איכה ירדוף אחד אלף ושניים יניסו רבבה אם לא כי צורם מכרם וה' הסגירם". זה מפחיד מאד, אבל יחד עם זאת גם מאד מרגיע. כי יש מי ששולט במצב, הוא עשה את זה, הוא היה והוא הווה והוא יהיה בתפארה. ממך אליך אברת. ג. יש נסיון טיפשי אבל מובן רגשית, לנסות לייעץ לממשלה, קריאות למחוק את עזה, וכדומה. הדבר הזה רק מייצר תסכול, זעם וחוסר אונים, תחושת חוסר האונים פוגעת בנפש האדם, ומייצרת את החלק הטראומתי של האירוע. אין לכם את התמונה המלאה, אין לכם את האחריות לפעולות, ולכן אין שום היגיון לייעץ לממשלה מה לעשות. אלא אם כן, יש לכם תכנית סדורה להשפיע על המדיניות של הממשלה, אבל סתם לפרסם קריאות כאלו, רק מגביר את תחושת חוסר האונים.

ד. עוד צורך גרוע ממש, זה לשתף אחרים במידע מזעזע

ההרואים על המשפחות של הנעדרים והשבויים, על הפצועים ומשפחותיהם, על אנשי הצבא ומשפחותיהם להרגיש כאב, להזיל דמעה ולנצל אותו לתפילה, תשובה ומעשים טובים. כאב, הוא רגש בסיסי טהור ואנושי, והוא לא מייצר טראומה לטווח הארוך.

ה. תתעלו את הרגשות לעשיית טוב. תתנדבו, תתנדבו, תתנדבו, יש כל כך הרבה פצועים, כל כך הרבה משפחות שכולות, כל כך הרבה משפחות שהאבות שלהם יצאו לחזית. כל כך הרבה אנשים שצריכים שיעזרו להם, שישמחו אותם שיתפללו עליהם. ו. תקשיבו לילדים שלכם. תקשיבו לילד הפנימי שלכם עצמכם, תנו חיבוק, אמיתי ופנימי לילדים שלכם ולנפש שלכם.

הצורך בהכלה, במישהו שיחזיק את הרגשות ואת התחושות הקשות זה הצורך הבסיסי כל כך. להיות עבור האנשים הקרובים אלינו, ועבור עצמנו המיכל שמחזיק את הרגשות, להקשיב, לשוחח, לתמוך, לומר מילות אמונה, להזכיר שאנחנו כאן לתמיד בע"ה. ולהזכיר לעצמנו את הנוסח הכל כך בסיסי: אני מאמין באמונה שלמה, שהבורא יתברך שמו הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

(מתוך 'המבשר', כ"ד תשרי תשפ"ד)

כל היום לכאוס, להשליט סדר קימה, אוכל, פעילות, סדר בבית, עבודה, לימודים וכיו"ב.

ב. היצמדות לערכים שלנו, תפילה, אמירת תהילים, לימוד תורה, עשיית חסד, קבלת קבלות טובות. כל הדברים האלו, מייצרים תחושת יציבות לנפש, כי אנחנו נצמדים לדברים היציבים של החיים שלנו. הדברים שתמיד היו ותמיד יהיו.

ג. תתחילו לספור עם הילדים שלכם, כמה מחבלים הרואים יש? (במקום לספור כמה הרואים יש אצלנו) אויבנו רגילים לחלק סוכריות כשקורה אצלנו אסון, אולי גם אנחנו נתחיל לחלק סוכריות שנשארו לנו מהחג על כל מחבל שנהרג. נתחיל להתעדכן באסון של האויב. תחושת צדק, היא אחת התחושות שהכי מביאות מרפא לנפש טראומטית.

נושא הנקמה ביהדות הוא מאד מורכב, ואני לא חושב שכאן המקום להאריך בענין. אבל רק אומר, שיש הבדל מאד מהותי בין נקמה לשם פורקן, לבין נקמה לשם עשיית צדק, שהיא מאד חיובית בהשקפה שלנו. התחושה הטובה והבריאה שזה עושה לנפש, הרבה יותר טובה מאשר תחושת חידלון וחוסר אונים, שגורמת טראומה.

ד. להרגיש כאב, להקדיש זמן כדי לחשוב על המשפחות של

יהודי צריך לדעת להחזיק ביכולת לעשות שלווה דברים שהם לכאורה דבר והיפוכו, אבל באמת אינם מהווים סתירה

איך אפשר לשמור על צלילות הדעת, כשמחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה?

יעקב א. לוסטיגמן

המצב הביטחוני לא פשוט, הוא מעציב מאוד, מלחיץ ומדאיג. אבל זה שהראש מלא דאגות לא אומר שצריכים להגיע למצב של פיזור הדעת, למצב של 'נפש מבוהלת'. אפשר לשמור על הנפש שלא תגיע למצב של בהלה, גם כשבחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה.

אפשר, וגם צריך!

וזאת משתי סיבות האחת רוחנית והשניה גשמית יותר:

א. כי זה הבסיס של האמונה היהודית, לדעת שהכל מאת ה', וגם אם המצב שלנו לא טוב כרגע ואנחנו מתמודדים עם קשיים וניצבים אל מול סכנה גדולה, עדיין הכל מאתו יתברך, ויהודי צריך לבטוח בו בכל מצב.

ב. כי זה פשוט יותר חכם לנהוג כך. מעולם לא היה אדם שהרוויח רווח כלשהו מבהלה. לא היה אדם שהצליח לתפקד כראוי בזמן שהוא בהתקף חרדה. אדרבה, שמירה על קור רוח היא תנאי ראשון והכרחי כדי להתנהג כראוי. כשאדם מבוהל ומתנהג בהתאם, הוא מכפיל את הסכנה פי כמה וכמה.

רק לפני ימים אחדים עמדנו בהושענא רבא, כשאנו לבושים בקיטל לבן כמנהג אנשי ירושלים, מעוטפים בטלית, ומצוידים בלולב ואתרוג, ושאגנו בקול גדול "הושענא נפש מבהלה". פחות מ-24 שעות לאחר מכן כבר נסנו אל המקלטים, מאימת הטילים המעופפים, ולכאורה תפילתנו לא התקבלה.

אתמול הראה לי ידיד ווארט נפלא בספר 'ליקוטי דברי דוד' - לעלוב: אמר הרבי ה'ברכת משה' מלעלוב זיע"א בשם זקנו אבי השושלת הרה"ק רבי דוד'ל מלעלוב, שיהודי צריך לדעת להחזיק ביכולת לעשות שלווה דברים שהם לכאורה דבר והיפוכו, אבל באמת אינם מהווים סתירה:

- להתבודד בתוך בית מרוח מלא בערלים שיכורים
- לשמור על יישוב הדעת וצלילות המחשבה גם כשהראש מלא בדאגות.
- לשמור על מקום מנוחה, גם כשהעיר כולה מלאה בזבחי ריב חלילה.

הדברים נכונים שבעתיים כשהורים לילדים מתמלאים פחד, הילדים שלהם, שרואים בהם דמות הורית שמספקת להם ביטחון בימים כתיקונים, מגלים שהוריהם מלאי חרדה, והדבר משפיע עליהם בהתאם.

ולכן צריכים אנו לשמור על כך מאוד, גם כשהראש מלא דאגות ואפילו פחדים וחרדות - המוח צריך להמשיך לפעול בצלילות הדעת, במתינות ובצורה מיושבת. רק כך נוכל בסייעתא דשמיא לעבור את התקופה הזאת בשלום, לפחות מבחינה הנפשית.

ויש גם סיבה שלישית, והיא הסביבה. הקב"ה טבע בנו טבע כזה שאנחנו מושפעים מאוד האחד מזולתו. כשאדם אחד מפחד, גם הסובבים אותו מתמלאים פחד, וכבר אמרה התורה "מי האיש הירא ורך הלבב... ואל ימס לבב אחיו". וכבר כתב הרמב"ם שהיו מעמידים שוטרים במלחמה ומי שינסה לברוח משדה הקרב היו מקפחים את שוקיו כי הפחד מדבק ומתפשט לאחרים, ולכן צריכים לעצור את הזליגה בעודה בתחילתה לפני שהמנוסה התפוך להמונית.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

לפעמים הוא נפגש עם אנשים רחוקים מהדת במסעדות שאינן באזורים חרדיים, ושם יש קצת אי נעימות ללבוש חליפה וכובע

הגאון רבי יחיאל צוקר, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', עם סיפור נפלא אודות השתקפתו הטהורה של מרן שר התורה זצ"ל

זו ההלכה, אין מה להתבייש בכך". כי הרי רצון השי"ת שאדם ייכנע לפניו גם אם זה לא נוח ולא נעים כל כך. מכניעה לבורא יתברך, יכולה להגיע רק ברכה, ומי שעושה כן רק ירוויח.

היהודי הנ"ל קיבל על עצמו את דברי רבי חיים. לאחר כמה ימים היתה לו פגישה עם איש עסקים הרחוק משמירת תורה ומצוות במסעדה יוקרתית, כאשר הוא מגיע עם חליפה וכובע. במהלך הסעודה הוא הניח את החליפה והכובע בצד, וישב לדון איתו באריכות על העיסקה. היה ביניהם פער של כמה מיליוני שקלים, כאשר הלה הציע למכירה נכס נדל"ני יקר וביקש עוד חמישה מיליון שקל מעבר לסכום שהסוחר דגן היה מוכן לתת לו. במשך דקות ארוכות התנהל ביניהם וויכוח שבסופו החליט הסוחר החרדי כי שווה לו להוסיף את הסכום הזה, כי בסופו של דבר מדובר בעיסקה משתלמת. אבל קודם שהביע את נכונותו בקול, הוא רצה לברך תחילה ברכת המזון. הוא התרומם מכסאו וצעד לעבר פינת המסעדה, שם היו מונחים החליפה והכובע שלו, אותם ביקש ללבוש לפני ברכת המזון.

המוכר, שראה כיצד הסוחר החרדי מתחיל ללבוש את החליפה והכובע, היה בטוח כי הלה עומד לעזוב את המקום מבלי שהעיסקה תיסגר ולכן עצר אותו ואמר שהוא מוכן להתפשר על ההפרש, ובלבד שהעיסקה תיסגר ביניהם.

כך הרוויח הסוחר החרדי סכום עתק רק בשל הקפדתו על ההלכה, וכמובן, ציתו המוחלט לדברי רבי חיים. מי שעושה את רצון הבורא בלי פשרות ובלי 'התחכמויות' רק מרוויח מכך וזוכה לברכה.

בעולם החופשי, נוהגים להשמיץ את בני הישיבות ולהציג אותם כמי שמשתמטים מהנשיאה בעול ומסרבים לתרום את חלקם בהגנה על גבולות על הארץ מפני שונאינו המקיפים אותנו מכל עבר. הטענה הזאת גוברת שבעתיים בעתות לחימה, ולמרבה הצער ישנם יהודים חרדים שמתחילים להרגיש מעט אי נעימות. אומנם יודעים הם שנכונה דרכינו ושנחנו צריכים לצעוד לאורם של רבותינו שקבעו פה אחד שלימוד התורה שלנו הוא הנותן לחיילינו לעשות חיל בשדה הקרב, אבל מאחר ואחרים אינם מבינים, יש מי שחשים בתחושה של אי נעימות מפניהם.

נספר סיפור, שממנו נלמד מה היתה דעתו של מרן שר התורה זצ"ל, לגבי תחושת אי נעימות בהקפדה על קלה כבחמורה. איש עסקים נכבד, שהיה מקורב לרבי חיים קניבסקי זצ"ל, הגיע אליו בשאלה:

עיקר עיסוקו הוא בנדל"ן, וכדי לסגור עסקאות גדולות, הוא נפגש עם אנשי עסקים מכל רחבי העולם במסעדות יוקרתיות. מדובר כמובן במסעדות כשרות למהדרין, שם הוא מקבל שולחן פינתי, סועד עם איש העסקים השני וסוגר עמו עסקאות.

שאלתו היא: כאשר הוא נפגש עם אנשי עסקים שומרי מצוות, בוודאי הוא מקפיד להגיע עם חליפה וכובע ולברך ברכת המזון עם מלבוש עליון. אבל לפעמים הוא נפגש עם אנשים רחוקים מהדת במסעדות שאינן באזורים חרדיים, ושם יש קצת אי נעימות ללבוש חליפה וכובע, האם הוא יכול לוותר על כך?

נטל רבי חיים "משנה ברורה" והראה לו כי כתוב מפורש שיש ללבוש מלבוש עליון בשעת ברכת המזון. אמר לו רבי חיים: "אם

היא שמה לב כי הלון חדרו של אבריימי היה פתוח ואז היא נזכרת שלעיתים אבריימי היה מנסה לטפס דרך החלון על גג ביתם

הדבקות בקבלה הטובה, שהצילה את הפעוט השוכב בעת צרה

אזלו ועוד רגע הוא צונח למטה מבלי לדעת מהיכן היא שואבת את הכוחות לכך, הושיטה את ידה אל מעבר למעקה ומשכה בכח את הילד הקטן אל קרקעית הגג ושניהם נכנסו לבית החם... דקות ארוכות חלפו עד שהצליחה להתאושש מהבהלה שאחזה בה, היא התקשתה לחשוב מה היה קורה אילו היא הייתה מגיעה שניה אחת מאוחר יותר...

מן הצד עמד אבריימי הקטן כשהוא מביט באחותו בעיניים מושפלות, הוא חש כי התנהג שלא כשורה ולבו התמלא בחרטה, הוא הבין כי עליו לעשות מעשה שירגיע את אחותו, הוא הלך למטבח וחזר לאחר מספר רגעים כשבידו משקה חם ואמר: 'קחי אחותי, תברכי ואני אענה אחרייך אמנך' הוא שמח לראות חיוך מלא מחילה שהתפשט על פניה של אחותו... היא לקחה את הכוס בידה ובירכה בכוונת הלב 'ברוך אתה ה' - א-לוקינו מלך העולם - שהכל נהיה בדבר המילים' שהכל נהיה בדברו' קיבלו עתה משמעות מיוחדת עבור שניהם ואבריימי הקטן ענה אחריה בדבקות 'אמן'.

אחים יקרים! מסיפור זה אנו רואים כמה ישועות ושמירה צמודה יכול האדם לשאוב מהקב"ה ע"י הקפדה על ברכות בכוונת הלב לפי זה מתבאר הפסוק 'נורא תהילות עושה פלא: מי שממלא את פיו תהילות לקב"ה ע"י הקפדה על ברכות כראוי במתינות - מחלק את הברכה לשלושה חלקים 'ברוך אתה ה' - א-לוקינו מלך העולם - שהכל נהיה בדברו'. ובפרט אם מקפידים שגם יהיה עוד יהודי שיענה אמנך, אזי ע"י ריבוי התהילות הללו לקב"ה זוכים שהקב"ה יהיה בגדר 'עושה פלא' וכפי שראינו בסיפור הנפלא הנ"ל.

מי שמקפיד להפוך את הקב"ה ל'נורא תהילות' - יזכה שהקב"ה יהיה עבורו 'עושה פלא'.

(מתוך מדבש)

באחד הסמינרים החשובים בירושלים התקיימו שיעורי חיזוק בענייני 'ברכות', כל אחת מן הבנות קיבלה קבלה מסוימת, שתיים מבנו הסמינר קיבלו על עצמן שלא לברך שום ברכה אלא אם כן יש לידם אדם שיענה אמנך על ברכתו. הדבר לא תמיד הסתדר, שכן ישנם פעמים בהם את נמצאת לבד ורוצה לטעום דבר מסוים אך אין מי שיענה אמנך, אבל הן החליטו לעמוד בזה בגבורה. לאחת מן הבנות היה קושי נוסף, כיון שהסמינר בו היא למדה נמצא במרכז ירושלים היה עליה לצאת מוקדם בבוקר מביתה. היא הייתה רגילה לשתות משקה חם לפני יציאתה ובשעת בוקר זו עדיין בני הבית ישנים ולכן לא היה מי שיענה אחריה אמנך מי שנחלץ לעזרתה היה אחיה הקטן אבריימי... אבריימי היה ילד חביב אך שובב כלל לא קטן, הוא פנה לאחותו והודיע לה כי הוא יהיה מוכן לקום בכל בוקר ולענות לה אמנך על ברכתה ואכן הדבר נמשך מידי בוקר.

בוקר אחד הבת קמה, מארגנת את חפציה ולפני יציאתה היא מכינה את המשקה החם אך היא לא רואה שאבריימי טרח להגיע למטבח. 'אולי הוא ישן עדיין?' היא הולכת לחדרו אך מיטתו ריק היא מחפשת אחריו בכל הבית ולא מוצאת אותו. לפתע היא שמה לב כי חלון חדרו של אבריימי היה פתוח ואז היא נזכרת שלעיתים אבריימי היה מנסה לטפס דרך החלון על גג ביתם, כאשר בכל פעם אמו הייתה מבחינה בכך ומונעת ממנו את הטיפוס המסוכן. היא עולה על הגג, למרות הקור הירושלמי העז בשעת בוקר זו, ובעומדה על הגג היא מסתכלת ימינה שמאלה וקוראת 'אבריימי' 'אבריימי', לפתע היא שומעת אותו עונה לה: 'אני כאן'... היא רצה לכיוון קצה הגג והנה היא מבחינה בשתי ידיים קטנות המבצבצות להן מעבר למעקה...

מה שהתברר הוא שאבריימי ניסה לרדת מן המעקה ונשאר תלוי לו בין שמים וארץ... הוא ניסה לעלות אך ללא הצלחה כוחותיו

האזינו לתוכנית 'הפותח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

עוגה שהוסיפו לה לאחר האפיה שכבה שברכתה 'שהכל' - מה מברכים עליה?

ומאפה דק מאוד שנועד רק להחזיק באמצעותו את השכבה שמעליו - יש לברך עליו את הברכה הראויה לשכבה שמעליו בלבד, ולא מזונות, ואף אם נאפו יחד; משום שבאופן זה המאפה 'טפל' לשכבה שמעליו. אולם, אם אוכל את המאפה בנפרד, מברך מזונות.

[שו"ע קסח, ח, ומשנ"ב מד-מו; בו"מ דרשו, 36-37]

מאכל שאחד ממרכיביו העיקריים הוא מחמשת מיני דגן - חיטה, שעורה, כוסמין, שכולת שועל ושיפון - ברכתו 'מזונות' (או 'המוציא'). אולם, מאפה ממיני דגן, אשר הוסיפו לו לאחר גמר האפיה שכבה עבה, או מילוי, שאין בהם תערובת של מיני דגן - יש לברך על התוספת בנפרד, אלא אם כן מדובר בתוספת מועטה שמטרתה רק להטעים את המאפה, וכדומה, וכגון שכבה דקה של גלידה על גבי עוגה.

גלידה בגביע - האם מברכים 'מזונות' על הגביע?

ויש אומרים, שבאכילת הגביע עם הגלידה, בכל אופן אין לברך עליו, כיון שהוא 'טפל' לגלידה, ואין מטרת האוכל לאכול אותו אלא את הגלידה; ואף אם נותר מעט מהגביע בסיום האכילה, ואוכלו (כדי שלא לזרוק) - אין לברך עליו מזונות. ויש שהוסיפו, שאף אם יש לגביע טעם מתוק, הריהו טפל לגלידה, ואין לברך עליו.

[בו"מ דרשו קסח, 35]

כאמור, באכילת מאפה ממיני דגן שנועד להחזיק באמצעותו מאכל אחר שברכתו אינה 'מזונות' - יש לברך על המאכל, ולא על המאפה. ולכן, האוכל גלידה בגביע, אם מטרתו היא רק להחזיק את הגלידה, יברך רק על הגלידה. ואם הוא חפץ לאכול גם את הגביע מפני שטעמו חביב עליו - יש אומרים, שיברך מזונות על הגביע ויטעם ממנו, ולאחר מכן יברך על הגלידה.

האם מברכים 'מזונות' על עוגת טורט שהוגשה כ'מנה אחרונה'?

יתכן שאין לברך בסעודת פת, וראוי לכוון בברכת המוציא לפוטרים. ונחלקו הפוסקים בנוגע לעוגות טורט, קצפת, וכדומה, וכן בנוגע ל'נפלים' - אם יש לברך עליהם בסעודת פת. ואם אוכל מיני מזונות בסעודה לשם השלמת השביעה - אינו מברך לכל הדעות, ואף אם מדובר במאפה ממולא.

[שו"ע קסח, ח, משנ"ב מא-מג, שעה"צ לו, וביה"ל ד"ה טעונים; בו"מ דרשו, 39 וקעז, 7]

האוכל סעודת פת, פוטר בברכת 'המוציא' את כל סוגי הלחם והתבשילים שיאכל בסעודה. אולם, מאכל שאינו נאכל כחלק מהסעודה במטרה להשביע, אלא לשם קינוח ולתענוג בעלמא, כגון גלידה - יש לברך לפני אכילתו. ואף מאפה שברכתו 'מזונות', אם הוא ממולא במילוי מתוק, כגון עוגת תפוחים, יש לברך עליו. אולם, על 'מיני מזונות' אחרים, כגון עוגת שמרים וקרקרים,

* מאפה העשוי מקמח ומים בלבד קָלָחָם, אם הוא קשה ופריך, ונאכל תדיר בדרך עראי, ולא בדרך של 'קביעות סעודה' כלחם - ברכתו 'מזונות'.
* נחלקו הפוסקים בדין מצה בכל ימות השנה (לא בפסח), אם ברכתה 'מזונות' או 'המוציא'; ויש שכתבו שירא שמים יאכל ממנה רק בכמות המחייבת ברכת 'המוציא', או שיאכלנה בתוך סעודת פת.
* מאפה דק במיוחד, בין אם דקותו נגרמת מחמת רידוד הבצק, ובין אם היא נגרמת מכך שהבצק נוזלי ומתפשט באפייתו - ברכתו 'מזונות' גם כשאוכלים ממנו כמות של גדולה של קביעות סעודה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מדוע הורה הגרי"ש אלישיב שלא לנקות את אבני הכותל המערבי?

ואם אין הדבר בידם, לפחות יבקשו רחמים על כך. וכך גם בנוגע לכותל המערבי - ראוי שלא לנקותו, כדי להוסיף נופך של עוגמת נפש ולעורר את הרואים לתפילה על בנין הבית.
[שו"ע קנא, י, ומשנ"ב כט; בו"מ דרשו, 54]

הגרי"ש אלישיב זצ"ל נשאל בנוגע לנקיין אבני הכותל המערבי והסרת העשבים שצמחו עליהן. והשיב, כי מן הדין הדבר מותר, אך אין ראוי לעשות כן, וכדין עשבים שצמחו בשטח של בית כנסת שחרב - שמותר לתולשם אך חובה להותירם במקום, כדי שיראום העוברים ושבים ויתנו דעתם לבנות את בית הכנסת,

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה